

Tamás Dénes

(ÉHSÉG)

A kopott, telefirkált ajtajú préseltlemez szekrényajtót már rég felfeszítette valaki. A lakat még rajta van, de tudták, Ábel csak azért tartja ott, hogy átverje őket, a szekrényajtó füle úgymint üresben lóg, csak meg kell rántani a lakatot, és egyből feltárul az ajtó.

Éhesek voltak. Tizenegy körül mindig. Addig már teljesen kiürült belőlük a reggelire kapott olajas-pirítós kenyér és tea, csak az a langyos-cukros íz (biztos bróm van benne!) kering még az agyban, meg a fémcsajka hideg érintése, könnyed súlya tapad az ujjakhoz. Ezzel nem lehet jóllakni. Szerencsére a nagyszünet húsz percig tart. Ez az idő alatt át lehet rohanni az intribe, be lehet lopakodni a halványzöldre festett, kopott, masszív faajtón, a kapus ilyenkor úgy sincs ott, végig lehet sietni a homályos „L” alakú folyosón, el egészen a szekrényekig, amelyek mélye biztos rejt valami harapnivalót.

Az Ábelé szinte mindig. Ő lakott legközelebb a városhoz, hétvégenként rendszeresen hazajárt, ahol a szülei legtöbbször jóféle hazaival pakolták fel: füstölt kolbászok és oldalasok, sonkák, húsos szalonnák, hatalmas bécsi szeletek, sőt még háziszóttas kendőbe belecavart otthonsütött pityókáskenyér is lapult a hátizsákjában. Kimérten, zsu-gorian szelte nekik a vékonyka szeleteket, és már csúsztatta is vissza a kenyeret a hátizsákba, amiből még a szekrényben sem pakolta ki az ételt, hátha megvédelmezi a kutakodó, illetlen kezektől.

Az övéktől aztán nem. Alfréd és Kristóf áll a szekrény előtt. Benne a jótékony, védelmező, délelőtti félhomályban, ami ezekben az órákban mindig ott terjeng a bentlakás folyosóin; sötétzöldes, akváriummi fény, amiben minden egy picit áttetszővé válik, elemelkedik, és lassacskán úszni kezd a folyosón lefelé.

Üres a bentlakás, a lakók már kora reggel szétrajzoltak a város iskoláiba. Lenne hová elúszni, tágulni az otthonos térben, lenne elégséges tér a visszavágyódáshoz. Hiszen, amikor elpihenni, megnyugodni akartak, mindig az itteni délelőttbe akartak eljutni. Néha csak átszaladtak a nagyszünetben, és ha csak tíz percre is, végigheveredtek ruháson, cipősön az ágyon, kezüket összekulcsolták a mellkasuk felett,

lehunyták a szemüket, mintha ezen a módon jobban átáramolhatna fáradt testükön az ágyba hevenyészve bevetett puhaság. De a legjobb az volt, amikor az évharmadi dolgozatok megírása után elmentek a könyörületes, mindig jókedvű dokihoz, és kikuncsorogtak tőle egy hetecskét a túlzásba vitt tanulás fáradalmainak kipihenésére. Jöhetett reggel aztán Giziné, „ébresztő”, szirénázhatta a magas hangján, az orvosi igazolást már jó előre kikészítették az éjjeliszekrényre, s elég volt rámutatni a papírra, már lehetett is átfordulni a másik oldalra a hálósákban, hallgathatták lehunyt szemmel a többiek bávatag csoszogását a szobában, majd később a felgyorsuló lépteket, ahogy egyenként elhagyják a hálót a fiúk. Ilyenkor az övük lett a bentlakás. Még reggelizni sem mentek le. Alki vagy Zika felhozta alumínium tálcán a pirítós kenyeret és a teát, amit később az ágyban fogyasztottak el. És csak heverték egész délelőtt az ágyon, szívták magukba a behúzott paletták mögött megülő félhomályt, a csendet, az ürességet; alig beszéltek egymással, hagyták, hogy elérje őket és elnyugtassa a falakban, az épület tekergőző szerkezetében rejtőző örökkévalónak tűnő állandóság, változatlanság.

Most nincs idő erre. A hálóba sem mennek be, hogy elterüljenek az ágyon. Gyorsan kell cselekedni, Bélabá még délelőtt is betévedhet a bentlakásba. És éhesek is nagyon, örökös, fiatalos éhség járja át testüket, ami nem kezdi ki, nem gyengíti le, nem teszi tönkre a testet, a szellemet, inkább csak bizsergetti a sejteket, fűgébbé teszi a lépéseket. Ott lapul valahol az agy egyik hátsó szegletében, nem kell folyamatosan rágondolni, de mégis ott van sürgetően a legtöbb mozdulatban, kitágítja az orrcimpákat, élesebbé teszi a szaglást, a tekintetet. Sőt a testben sem marad meg, hanem valahogy végigáramlik az egész épületben, besurran az emeleten a lányok étkezőjébe, szekrények ajtaját nyitogatja, lakatszámokkal bajlódik, zsíros oldalú borkákba kukkant bele, csomagolópapírnak használt újságpapírok között kotorászik, kajásdobozokba turkál.

Pedig lett volna pénzük, hogy ételt vásároljanak, de ez sohasem volt elsődleges, kellett a pénz piára, könyvekre, rock-kazettákra. Végző soron azért voltak állandóan éhesek, mert nem volt fontos az evés nekik. Alfréd különben is hol gitárra, hol hangfalra spórolt, ha csak egy egy lej huszonöt banis kiflit is vásárolt magának, már úgy érezte, túlköltötte magát. Így maradt a kajalopás, egészen mesterszintre

fejlesztették magukat benne. Ha valaki pakolt az étkezőbe, már rajta állt a szemük, ismerték azokat a szekrényeket, amelyek ételt rejthetnek magukban, lakatszámokat jegyeztek fel maguknak, és ha kellett, akár le is feszítették a lakatokat. Rájártak a lányok nyakára, kaját kunyerálva tőlük, bár legtöbbször egy szelet kenyérrel is beérték, a reggelihez, ebédhez és a vacsorához adott két szelet sohasem volt elég. De a lányok emeletére is felopakodtak, főleg hétvégenként, amikor üresebb volt a bentlakás. Besurrantak az emeleti étkezőbe, de csak a nagyvadakra vadásztak, leginkább zakuszkás- és házipástétomos, házitepertős borkánokra, lesütött húsokra, amelyekből sokáig lehetett lakmározni. S habár ismerték a bentlakás minden rejtekhelyét, titkos kajaforrását, meglágyítható női keblét, abban mind a ketten egyetértettek, hogy Ábel szekrényénél nincs tökéletesebb kajabánya az egész bentlakásban, talán az egész világban sem.

Most azonban furcsán lapos a zöld hátizsák. Majdnem teljesen összemenne hever a szekrény aljában, félig eltakarva a fogasra akasztott, a reggeli mosakodástól egy picit nedves, háziszóttos törölközőtől. Még az olcsó szappanszag is ott van a levegőben, Ábel örökösen tiszta illata, megvillan csípőjének, lányos hájpárnáinak kékes hajszálerekkel behálózott fehérsége. Lennebb is menne a tekintet, de egy taszító erő útját állja. Több minden van ebben a szekrényben, mint amire számítani lehet.

De kaja az nincs. Legalábbis egyelőre – kotorászni kezd a hátizsákban. Alkarját – mint egy régi, nyálkás simogatás – enyhén meglegyinti a törölköző. Kockásing, bársonynadrág, kötött pulóver, egy pillanatig úgy érzi, beleöltözik Ábel ruháiba. „Megvan”, egy dobozt húz ki a hátizsákból, de csak kiszikkadt köményes, sós rudacsákák vannak benne. „Ez csak áltészta” – nyerít fel Alfréd, keress tovább, biztatja. A fikák szokták így elrejtteni előlük a jobb falatokat, hátizsákjaikban felül tették azt, ami nem annyira finom: pászka, sósrúd, sárgatészta, míg alul lapultak a négerkockák, zserbószettek, tepertőspogácsák, hájastészta. De ezt már rég tudták, nem dőltek be a cselnek, csak kierőszakolták maguknak azt, ami, úgy gondolták, jár nekik. Előkerül a háziszóttos abrosz is. Gyanúsan lapos. Nincs is benne más, csak egy fehér csomagolópapírba beletekert, enyhén avas szagú, tenyérynyi bőrre rátapadó hüvelyknyi szalonna. Csütörtök lehet, Ábel holnap fog haza-

utazni. Szalonna! – undorító, zsíros íz kaparja a torkot. Ezzel nem fognak jóllakni. Pedig igen. Egyszer már jóllaktak ezzel a szaggal.

Torkig. Csömörig. Szinte ájulásig.

A hosszú, vaskos faasztal előtt ülnek. Fehér, beláthatatlan felület az asztal, amihez képest rettenetesen kicsinek érzi magát, mint aki összement, megaszalódott. Szinte fel sem éri az asztalt. Éjszaka van, de itt bent égnek a fények, erős, fehér fény zúdul alá felülről, kifehérit mindent. Eszik. Tele van a szája valami okádékkal. Azt rágja, puhítja, kényszeríti lefele a torkán. Muszáj lenyelni. Szalonna, hagyma, kenyér. Zsíros papíron hatalmas oldalszalonna van előtte. Legalább másfél éves, tetején kivert a só. Meg több kötés zöldhagyma, nagy halom szeletelt kenyér, műanyagpalackok sokasága, tele csapvízzel. Mindent el kell tüntetni, meg kell enni, inni. Miközben láthatatlan szemek nézik hátulról, oldalról, irigykedő röhögések, gúnyos biztatások kísérik.

A féreg Szálka súgta be őket. Kenyeret kért, ő pedig azt mondta, nincs, pedig tele volt a szekrénye vele. Már két napja gyűjtögették Alfréddal, félretették az ebédről, a vacsoráról, kunyeráltak a csajoktól, még Flórától is kértek, Szálka aktuális barátnőjétől. Sőt a piacra is kimentek, hogy újhagymát vásároljanak. Egy utolsó, nagy, éjszakai zabálásra készültek, az év, a fikaságuk utolsó zabálására, eltelve, jóllakva akarták befejezni az évet, ami alatt annyiszor voltak éhesek. Most pedig étel is volt, a hét elején kapott csomagot otthonról, lesütött húst, házikolbászt, de nem ette meg, bármennyire fáj, félretette, majd éjszaka, gondolta, ízlelgette gyakran a hét során, főleg lefekvés után az ágyban.

Majd utolsó éjszaka jóllakik.

Nem erre a jóllakásra gondolt. Szálka ugyanis meglátta a kenyereket a szekrényben. Fogat mosni ment, és nyitva volt a szekrényajtó. Nem büntette meg, néhány papuccsal pedig ki tudtak volna egyezni. Inkább besúgta őket Kápénak. Ő pedig példás büntetésre készült, utolsó erőfitogtatásra, hiszen másnap lejárt az év, az első év itt a bentlakásban, fikaságuk éve. S hogy nagyobb, elviselhetetlenebb legyen a megtorlás, mindenkit büntetett Kapé. Még magukat is. A lesütött hús és a házikolbász a szemetesben landolt, Nyugi szekrényéből pedig előkerült a vésztartalék, a kétéves, már avas ízű, oldalnyi szalonna. Ezt kellett megenni a többiek szeme láttára. Együtt a nagy halom szeletelt kenyérral és az újhagymával, leöblítve fejenként öt liter vízzel.

Ezt kellett beharapni, megrágni, nyállal elkeverni, pépesíteni, a torkon letuszkolni. Miközben a többiek, elterülve az emeletes vaságyakon, ott röhögtek a hátuk mögött. Gúnyosan biztatták őket. Nagyon éhesek voltak.

Kínézett balra, Alfrédra. Kipirult, eltorzult arccal rágott mellette. Közben hatalmasakat nyögött, a májára panaszkodott. Alig fogy a szalonna. Hosszú élű, kerek nyelvű késsel szeli, nagy kockákat próbál kivágni belőle, hogy gyorsabban fogyjon. A csuszamlós, mégis rágós állaggal van a baj. Azt kell kenyérrel, hagymával, vízzel elkeverni, eltüntetni. Mintha csupasz galuskákat kellene egy darabban lenyelni. Csúszik, siklik a szájban, mégsem megy le a torkon. Beragad, fojtogat, feszegeti a torkot.

„Egyetek csak, fiúk, ez a ti masa împărătească¹-tok”, Retek röhög fel hátul. Mint a legtöbb bunkónak, neki a leghosszabb a farka a hálóban. Undorító ormány, amit nagyon szeret mutogatni, lóbálni. Nem állítja fel a tusolóban, csak hagyja, hogy megduzzadjon a meleg víztől, és ugrálni kezd, egyik lábáról a másikra, mint néger törzsfőnök. Hevivel is összeveszett azon, hogy kinek nagyobb. De aztán átmentek a vécébe, és döntött a vonalzó. Tovább lehetett mutogatni, lóbálni.

„De akkor miért nem hegedül az Öreg?”, jajdult fel Alfréd. Mert járt a hegedűhang a masa împărătească-hoz. Vasárnap estéenként terítették meg a tusolóban, amikor mindenki visszajött hazulról, s még tele volt az eklézsia. Bevettek egy kisasztalt, tiszta lepedő került rá, székeket hordtak át a hálóból, oda ültek le a nagyok: Kápé, Szécsi, Retek, Szálka, Günti. Ők pedig pincérnek öltöztek be és felszolgálták az otthonról hozott finomságokat. Miközben Öreg rendelésre hegedült. Simogasd meg a fejfámat, s mindent megbocsátok.

Röhögnek a többiek; Szálka egy blues dallamra a hegedű hangját utánozza. Simogasd meg, simogasd meg. Lassan fogy a szalonna. Fáj a szalonna. Csípős, émelyítő íz kavarg a gyomorban. Hosszasan meghúzza a műanyagpalackot. Nem szabad sírni, nem szabad feladni. Csak rágni kell, nyelni és felejtetni. Kikapcsolni a tudatot, a szobát, mindenkit. Szaladni kellene. Ahogy Mihállyal szaladtak, boldogan, önfeledten a cigányok elől, a városszéli réten. Miután betörték a vendégszobába, az idegenségbe, idegen holmik, idegen szagok közé.

1 Fejedelmi lakoma (románból)

Ellopták a magyarországiak kajáját. De leginkább szétcsócsálható, ínycsiklandozó varázsszavakat loptak: „császárszalonna”, „szárnyas-májkrem”, „tormás-majonéz”, „félbarna kenyér”. Meg addig ismeretlen, különböző méretű tubusokat, papírtasakokat, apró, még sohasem látott konzerveket, vákuumcsomagolásokat. Nem lehetett akárhogy megenni ezeket. Egy ott talált reklámzacskóba bedobáltak mindent és kimentek a város szélére, túl a temetőn, egy hatalmas rétre. Tavasz van, süt a nap, zöldbe pompázik a lengedező rét. Mintha elemelkedni készülné a táj. Repülni lehetne vele. Pokrócot terítenek a fűre, ledobálják magukról a ruhákat, bugyira vetkőznek és nekiállnak zabálni. Foggal tépik fel a vákuumcsomagolást, kézzel szagatják a kenyeret, marokra fogják a tubusokat, úgy nyomják ki a tartalmukat az erősen morzsolódó öklömnyi kenyérdarabokra. Tele pofára rágnak, örölnék. Furcsák, idegenszerűek az ízek. Nem is annyira finomak, mégis jólesnek. Öröm van bennük. Csak esznek, esznek, degeszre tömik magukat. Addig nem is hagyják abba, amíg el nem fogy minden.

Elfogyott az összes szalonna.

A kenyér, a hagyma, és a víz is. Mindent magukba gyűrték, megrágtak, lenyeltek. Üres az asztal. A megpróbáltatásnak azonban még nincs vége. Le kell dolgozni magukról a sok zsírt. Nehogy elhízatok! – ajánlja gúnyosan Kápé. Először „ég a föld, ég az ágy”-at kell játszani. Hol fel kell ugrani a felső ágyra, hol le a padlóra. Attól függően, hol ég. Mindig ott, ahol éppen vannak. De ezt hamar megunják. Fekvőtámaszok következtek. S hogy izgalmasabb legyen, a fekvőtámaszt orral a deathes tornacipőbe kell végezni. Fehér, elronyolódott cipő, oldalán piros csíkok futnak át. A Kristófé, de mindenki használja, ahogy a heavys és a trasher cipőt is. A deathes a legbüdösebb. Kövér, izzadt testszaga van. Lent kell tartani az orrot a cipőben. „Tovább, tovább!”, hangzik a biztatás hátulról. Benne kell maradni a bűdös remegésben. Kacagni próbál, de csak zihálás tör elő a torkából. Ki kell tartani. Hisz ez játék. Cipők, papucsek repülnek el mellette. Ez nem az „astupă gaura”.² Ez az éhesen maradt fiúk dühe. Egy bakancs csípőn találja. Ezzel lesz vége.

A lábujjaktól indul el a sírás. Felfele tart a combokon, a remegő hason. Aztán szétveti a mellkast, szétveti a feszültséget. Elborít

2 Dugd be a lyukat (románból)

mindent. Legalább egy év történése sír, zokog benne. Még az is, ami jó volt, ami vicc, kacagás, hülyeség. Sír benne a magány, a megaláztatás, az otthontól való távollét. A szavak hiánya, a hosszú folyosók mélye, az éjszakák neszezései zokognak fel benne, a vécék vizelet- és szarszaga, a tusolók lemeztelenítő idegensége. Az állandó, lappangó éhség. Könny, takony folyik alá és keveredik össze. Minden homályba, rázkódásba borul. És mégis van rés a homályon, a rázkódáson. Ki lehet nézni rajta. Szembe lehet nézni a többiekkel. Képével. Másodszor talán az év során.

Belenéz a szemébe. Az acélkék, mozdíthatatlan pontba. Állja a tekintetét. Nem fél, a sírás mindentől megvédi. Erőt ad neki és szavakat. Mintha mindent visszaadhatna, visszafizethetne, úgy szólal meg. Átpréseli a szavakat a falon, át a zokogáson, a remegésen.

„Úgyis jóllaktam”.

K. Szűcs.

K. Szűcs.

*B. Bornemisza János.
Fő-Kormányzó-ketancsász.*